

مراقبان صبور زندگی

ما ایوب نبودیم روایت‌هایی درباره مراقبت از دیگری است

فاطمه ستوده | دبیر مجموعه ما ایوب نبودیم

مرور

مترجم دردها

مراقبت از دیگری نه تنها یک مسئولیت انسانی است، بلکه از جنبه‌های اخلاقی هم اهمیت بسیاری دارد. «اخلاق مراقبت» نظریه‌ای در اخلاق هنجاری است که در نیمه دوم قرن بیستم توسط فیلسوفان اخلاق زنانه‌نگر مطرح شد و مطابق آن محور کنش اخلاقی روابط بینافردی و مراقبت یا خیرخواهی به عنوان یک فضیلت است. برخلاف نظریه‌های اخلاقی سنتی، اخلاق مراقبت بر اهمیت ارتباطات و تعاملات انسانی تأکید دارد و بر این باور است که اخلاق باید بر مبنای روابط و تجارب عاطفی انسان‌ها بنا شود. نشر اطراف که در سال‌های اخیر تمرکز خود را بر انتشار کتاب‌های جُستار در حوزه‌های مختلف قرار داده، در کتاب «ما ایوب نبودیم» روایت احوال، افکار و روزگار ۱۳ مراقب را منتشر کرده، آدم‌هایی که بخشی از روزها و شب‌های‌شان را به دیگری بخشیده‌اند.

نقیسه مرشدزاده، مدیر نشر اطراف در «یادداشت ناشر» پس از اشاراتی به نقش مراقبتی‌اش برای دختر و مادرش، می‌نویسد: «مراقب، مترجم دردهاست. رنج و زندگی را به یکدیگر ترجمه می‌کند و خودش نیز در این میانه می‌بالد و بالغ می‌شود. مراقب هم مواظب است که رنج و زندگی همدیگر را درست بفهمند و هم حواسش هست که خبرهای تلخ به فضای مراقبت راه پیدا نکنند. گزارش‌های تلخ بیرون را در قالب قصه‌ای دیگر تعریف می‌کند تا جهان کوچک مراقبت ترک برندارد. مراقبت میانجی دو جهان است: جهان مردمان رنج‌دیده و جهان عافیت‌نشینان فراموشکار و مغرور. او روی مرزهای دو دنیا راه می‌رود تا کاری کند که دو طرف دیوار «پیشامد» همدیگر را درک کنند. زندگی آن بیرون را یاد ساکن اتاق می‌اندازد و آسیب‌پذیری ساکن اتاق را یاد بیرونی‌ها. «ما ایوب نبودیم» قصه سفر قهرمانی معمولی است که ناگهان در موقعیتی غیرمعمولی باید به زندگی‌اش ادامه دهد و تسلی‌ها و دل‌خوشی‌هایی برای ادامه راه بیابد. این کتاب یکی از کتاب‌های مجموعه «تجربه رابطه» نشر اطراف است. فاطمه ستوده دبیر و گردآورنده «ما ایوب نبودیم» است و مرضیه اعتمادی، عاطفه تاجیک، زهره ترابی، مرتضی سلطانی، علیرضا شهرداری، زهرا صنعتگران و یاسر مالی روایت خود را از مراقبت بازگو کرده‌اند.

۱- روزی پاییزی در سال ۱۴۰۲ در دفتر «نشر اطراف» نشسته بودم و آفتاب بی‌رمق آبان تا وسط اتاق کش آمده بود. از دل جلسه‌ای سه‌نفره ایده مراقبت به دنیا آمد. طوفان ذهن بود که تندتند روی کاغذ می‌نشست. یکی پیشنهاد داد سوژه کتاب بعدی‌مان درباره رنج باشد. دیگری گفت درباره اندوه، درباره سوگ، درباره فقدان، درباره رویاهای فراموش‌شده و مرگ‌شان و «مراقبت» آمد؛ که مراقبت شاید همه اینها بود و شاید نبود.

۲- در مراقبت، گاهی همه چیز ناگهانی است. مراقبت معمولاً آنی نیست که از مدت‌ها قبل فکرش را کرده باشی و برایش برنامه ریخته باشی. مراقبت قصه روبه‌رو شدن سرشت یک انسان

با سرنوشتی است که گریزی از آن نیست. ناگهانی مراقبت مثل زلزله می‌ماند. بی‌خبر می‌آید. بی‌خبر درگیرش می‌شوی. ناگهان مجبور می‌شوی یا دلت می‌خواهد به دیگری دل بدهی. به او رسیدگی کنی. مراقبت کنی. انگار رسیدگی با مراقبت فرق دارد. رسیدگی واژه فشنگی‌ست. شیک و پیک به نظر می‌آید. روی کاغذ فشنگ‌تر است. اما مراقبت فرق دارد. مراقبت گاهی استیصال دارد. مراقبت رسیدگی با صبر و عشق است. باید به کسی که ازش مراقبت می‌کنی، امنیت بدهی. نباید خودت را هم فراموش کنی. مراقبت درجه‌ای رسیدگی‌ست. حتی فراتر از مواظبت است. مراقبت چیزهایی اضافه دارد. کمی صبوری بیشتر، کمی عاشقی بیشتر، کمی خودآگاهی بیشتر.

۳- مراقبت‌ها عموماً شغل به معنای کلاسیک به حساب نمی‌آیند. کمتر حقوق و مزایا دارند. مراقب‌ها کمتر حق انتخاب دارند. کمتر ساعت کار مشخص، مرخصی و بازنشستگی دارند. اصلاً صدایی ندارند. کمتر شنیده شده‌اند. کسی حواسش به مراقب‌ها نبوده هیچ وقت. صداهایی اگر برخاسته، تجربه‌های اندک مکتوب شده و پاره‌پاره و غیرمنسجم‌اند. شاید مراقب هم مثل مادر است. وقت و زمان نوشتن ندارد. به خصوص هنگامی که دقیقاً در دل موضوع زیست می‌کند.

۴- این کتاب را آدم‌های مراقب نوشته‌اند. کسانی که در یک برهه زندگی‌شان به ناچار یا دل‌بخواه پایشان به وادی مراقبت از کسی یا چیزی کشیده شده است. ۵- این روایت‌ها واقعی‌اند. تخیلی نیستند. تجربه زیسته آدم‌ها هستند و در عین واقعی بودن، فرآوری داستانی شده‌اند و نویسنده روایت توانسته با قلمش همدلی

همذات‌پنداری و احترام مخاطب را برانگیزد. ۶- نویسندگان این کتاب سعی کرده‌اند ابعاد پیدا و ناپیدای مراقبت از دیگری را با مخاطب شریک شوند. روایت از مراقبت از سالمند، مراقبت از بیمار، مراقبت از کودک با نیاز ویژه (کودک اوتیستیک، کودک فلج مغزی)، مراقبت از جانباز، مراقبت از فرزندخوانده، مراقبت از زنی در فرآیند درمان ناباروری، مراقبت از گونه‌های نادر زیست‌محیطی، مراقبت از روان جمعی پس از زلزله و... از این دست‌اند.

۷- روایت‌های این کتاب کاملاً ایرانی‌اند، تألیفی‌اند و نویسندگان کتاب از شهرهای مختلف ایران در کتاب کنار هم‌دیگر قرار گرفته‌اند. متن‌ها در

عین سادگی و صمیمیت و داستانی بودن، گاه پر از حرف‌های نظری حوزه مراقبت‌اند. سهل و ممتنع بودن‌شان باعث می‌شود هم مخاطب عام با کتاب ارتباط خوبی برقرار کند و هم مخاطب اهل کتاب.

۸- نویسنده هر متن در عین ترسیم تلخی‌های خود مراقبت، به شیرینی‌ها، امیدها و نگاه رو به جلو و امید به آینده در مراقبت تأکید می‌کند. روایت‌ها کلیشه‌ای و شعاری نیستند. به نحوی که خواننده وقتی به پایان کتاب می‌رسد، به خودش می‌آید و می‌بیند انگار باید بیشتر حواسش را جمع کند و مراقب مراقب‌ها باشد. مراقب‌های صبور که سال‌هاست تلاش می‌کنند دنیا جای قابل تحمل‌تر و روشن‌تری شود.

۹- حدود چهار ماه است کتاب به بازار نشر آمده و این روزها به چاپ چهارم رسیده است. مخاطبان ارتباط خیلی خوبی با

«ما ایوب نبودیم» گرفته‌اند. انگار این کتاب می‌تواند تلنگری باشد به آدم‌ها، به اینکه خودشان را در آینه آن ببینند. حس کنند هنوز می‌توان به زندگی امید داشت. آدم‌های بسیاری بعد از خواندن کتاب برایم گفته‌اند تازه فهمیده‌اند رنج‌های شخصی‌شان چقدر می‌تواند موهوم و خیالی باشد. برایم گفته‌اند با خواندن این کتاب انگار کمی صبورتر شده‌اند. شاید خواندن این روایت‌ها آدم‌ها را به دنیا امیدوارتر می‌کند.

ما ایوب نبودیم

چند مواجهه با مراقبت از دیگری

- به کوشش: فاطمه ستوده
- انتشارات: نشر اطراف
- تعداد صفحه: ۱۹۸ صفحه
- قیمت: ۲۴۰ هزار تومان

با اسکن این رمزیننه می‌توانید پادکست «کتاب ایران» را اینجا بشنوید.